ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Тарих факультеті

Дүниежүзі тарихы, тарихнама және деректану кафедрасы

««Тарихнама мен деректанудың теориялық-методологиялық мәселелері» пәні бойынша қорытындылаушы емтихан бағдарламасы

Мамандықтар: 7М02210- тарих,
Оку түрі: күндізгі, 5 кредит, 1-курс

Алматы

2024ж.

Бағдарламаны 7М02210-тарих мамандығының жұмыстық оқу жоспары мен білімдік бағдарламаның пәндер каталогы негізінде жасаған т.ғ.д., профессор Т.Ә. Төлебаев

Дүниежүзі, тарихнама және деректану кафедрасы мәжілісінде қаралған және ұсынылған

«___» ______________________ 2024ж. Хаттама №

Кафедра меңгерушісі Р.С. Мырзабекова

Қорытындылаушы емтиханның өтілу түрі – ауызша–оффлайн.
Дәстүрлі универ. Берілген сұраққа ауызша жауап беру

Қорытындылаушы емтихан бағдарламасы

Тақырып 1: Теория және макротеория туралы

Теорема, теория ұғымдары. Метатеория және макротеория: ұқсастығы мен айырмашылығын сипаттау

Тақырып 2: Модернизм және постмодернизм метатеориясы

Модернизмнің қалыптасуы мен дамуын баяндау. Модернизм метатеориясының ерекшеліктерін, қолданылу жолдарын сипаттау. Постмодернизмнің мәні мен мазмұнын айқындау. Постмодернизмнің ерекшеліктерін көрсете отырып тарихнама мен деректанулық зерттеулердегі орнын баяндау

Тақырып 3: Структурализм мен постструктурализм

Гуманитарлық білімдегі структуралистік төңкеріс. Структурализм мен постструктурализм: мәні мен мазмұны және ерекшеліктері. Структурализм мен постструктурализмнің тарихнамалық, деректанулық зерттеулердегі орны туралы мәселелерді айқындау.

Тақырып 4: Методология ұғымы және оның ерекшеліктері**.**

Теория жәнеметодология ұғымдары. Метод және методология: ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Методология туралы бүгінгі тұжырымдар. Методологияның ғылыми зерттеудегі орны мен маңызы. Методология ұғымы және оның ерекшеліктері мен маңызын айқындау. Теория және методология, метод және методология ұғымдарының ұқсастықтары мен айырмашылықтарын талдау және мәселе бойынша еңбектердің библиографиялық көрсеткіштерін жасау. Методология ұғымы туралы жарияланған ғылыми мақалаларды талдау.

Тақырып 5. Эволюционизм және антиэволюционистер. Эволюционизмнің қалыптасуы мен дамуы, ондағы дарвинизмнің орны

Антиэволюционистер мен бүгінгі Харун Яхияның тұжырымдары. Эволюционизм және тарих ғылымы. Эволюционизмнің қазақ тарихын зерттеудегі кемшіліктерін көрсету.

Тақырып 6. Диффузионизм

Диффузионизм негіздері. Ф. Ратцель және оның еңбектері. Лео Фробиенустың мәдени морфология тұжырымы. Мәдени шеңберлер теориясы

Диффузионизмнің негізгі тұжырымдары мен методологиялық бағыт ретіндегі маңызы. Диффузионизмнің таралуы. Гипердиффузионизм: мәні, ерекшеліктері. Диффузионизмді сынаушылар. Диффузионизмнің қазақ тарихы мәселелерін зерттеудегі орны мен маңызы

Тақырып 7 Функционализм: қолданылуы және оның ерекшеліктері мәні,

Э. Дюркгейм және оның әлеуметтанулық көзқарастары.

Функционализмді негіздеушілер: өмірі мен еңбектері, басты тұжырымдары. Функционализм: мәні, мазмұны мен қолданылуы. Құрылымдық функционализм: негіздеушілер, ерекшеліктері. Функционализмді қазақ тарихын зерттеуде пайдалану жолдары

Тақырып 8. Позитивизм және постпозитивизм: ұқсастығы, айырмашылығы.

Позитивизмді негіздеушілер: өмірі мен басты тұжырымдары. Позитивизмнің бірінші және екінші сатысы. Позитивизм: мәні, мазмұны мен қолданылуы.

Неопозитивизм. Постпозитивизм: негіздеушілер, ерекшеліктері. Позитивизм мен неопозитивизмді сынау. Позитивизм және постпозитивизмді қазақ тарихын зерттеуде пайдалану тәсілдері

Тақырып 9. Этнометодология: көрнекті өкілдері және олардың тұжырымдары.

Г. Гарфинкельдің өмірі, басты еңбектері. Әңгімелік сөздерді талдау бағыты. Этнометодологиялық герменевтика. Қарапайым күнделікті өмірді талдау

бағыты.

Тақырып 10. Этнометодология: мәні және пайдалану жолдары. Дәстүрлі методологиялық бағыттардың ХХ—ғ. ортасындағы жағдайы. Этнометодология: мәні, мазмұны. Этнометодология және қазақ тарихы мәселелері

Тақырып 11. Э. Гуссерль және оның ізбасарлары

Э. Гуссерль: өмірі мен қызметі, феноменологияны қалыптастырудағы орны. Э. Гуссерльдің еңбектері бойынша реферат жазу және талдау жасау. Оның ізбасарлары және олардың феноменологияның дамуындағы орны.

Тақырып 12. Феноменология: мәні және қолдану жолдары. Феноменологияның қалыптасуы, мәні мен мазмұнын, ерекшеліктері. Феноменологияны методологиялық бағыт ретінде қолдану жолдары. Феноменология және қазақ тарихы мәселелері

Емтихан нәтижелерін бағалау критерилері

Студенттердің емтихан білімін бағалау критерилері:

«Өте жақсы» - мәселе толық баяндалған және сипаттау барысында: берілген сұрақтарға жан-жақты сипаттама берген; басты тұжырымдар мен қорытындылан айқындалған; оларға кешенді түрде талдау жасалған; мәселе көлемінде бірнеше еңбек пайдаланылған; студент өз көзқарастарын білдіре отырып, ұсыныстар жасаған.

«Жақсы» - мәселенің негізгі мазмұны ашылған, сұрақтарға жүйелі талдау жасалған, басты ерекшеліктерді айқындай алған. Бірақ өз көзқарастары мен ұсыныстары нақты және айқын емес, салыстырмалы талдау аз, қорытындылаушы пікірлері жалпылама жасалған.

«Қанағаттанарлық» - жауаптар жүйесіз, үстірт, негізінен оқу құралы көлемінде жазылған. Басты мәселелерге талдау жасалмаған, өз көзқарастары мен ұсыныстары жазылмаған, бағдарламалық материал 50 пайыздан төмен

игерілген, қателіктер де кездеседі, маңызы мен ерекшеліктері д ұрыс көрсетілмеген.

«Қанағаттанарлықсыз» - жазылған жауап тақырыпқа тікелей қатысты емес, немесе басқа мәселеге арналған, бағдарламада көрсетілгендей мәселенің мәні мен мазмұны ашылмаған, жауаптарында қателер орын алған.

Емтиханға дайындалу үшін ұсынылатын әдебиеттер

1. Астахов М. В. Методология исторической науки. Историко-библиографическое исследование отечественной литературы 80-х — 90-х гг. XX в. Том I. Библиография. Историография. Общая и специальная методология исторической науки / СЦАИ. — Самара, 2006—289 с.

3. Королев А. А. Теория и методология современных исторических исследований. Библиограф. сб. М., 1995.

1. Джордж Ритцер, Джеффри Степницки. Әлеуметтану теориясы. А., 2017

2. Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. Тарихи білім тарихы. А,. 2016

3. Медушевская О. М. Теория и методология когнитивной истории /О. М. Медушевская. — М., 2008

4. Дьяков В.А. Методология истории в прошлом и настоящем. М., 2004.

5. Иванов В.В. Соотношение истории и современности как методологическая проблема. М., 2003.

6. Хаттон П. История как искусство памяти. СПб., 2003.

7. Лаптева М. П. Теория и методология истории: курс лекций / М. П. Лаптева; Перм. гос. ун-т. — Пермь, 2006. — 254 с.

8. Смоленский Н. И. Теория и методология истории. М, 2008. — 272 с.

9. Журов Ю. В. Проблемы методологии истории. — Брянск, 1996. — 144 с.

10.Медушевская О. М., Румянцева М. Ф. Методология истории. М., 1997. — 72 с.

11.Төлебаев Т.Ә. Қазақстан тарихы мен тарихнамасының өзекті мәселелері. Алматы, Қазақ университеті, 2016.

12.Иванов Г. М., Коршунов А. М., Перов Ю. В. Методологические проблемы исторического познания. М., 1998

13.Коломийцев В. Ф. Методология истории (От источника к исследованию). М., 2001. — 191 с.

Қосымша

14.Малиновский Б. Магия и религия. М., 2000. 15.Малиновский Б. Научная теория культуры. М., 1999.

16.Могильницкий Б. Г. Введение в методологию истории. — М., 1989. — 175 с.

17.Парсонс Т. О структуре социального действия. М., 2000. 18.Парсонс Т. Система современных обществ. М. 1998. 19.Мертон Р. Американская социологическая мысль. М.,1996.

20.Эко У. Отсутствующая структура. Введение в социологию. СПб., 1998. 21.Медушевская О. М., Румянцева М. Ф. Методология истории. М., 1997. — 72 с.

22.Ратцель Ф. Антропогеография. М., 2002

23.Кун Т. Структура научных революций. М., 1998. 24.Поппер К. Нищета историцизма. М., 1993.

25.Гарфинкель Г. Исследования по этнометодологии.-СПб., 2007. –20-б. 26.Хайдеггер М. Пролегомены к истории понятия времени. Томск,1998. 27.Ин гарден Р. Введение в феноменологию Эдмунда Гуссерля. М.,1999. 28.Шелер М. Феноменология и теория познания / Шелер М. Избранные произведения. М., 1994.

29.Мерло – Понти М. Феноменология восприятия. СПб., 1999. 30.Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. – М.: ДИК, 1999.-6-б.

31.Гуссерль Э. Картезианские мышления. – СПб., 2001.287-290бб. 32.Гуссерль Э. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. – СПб.: Фонд Университет: Владимир Даль,2004. 33.Ин гарден Р. Введение в феноменологию Эдмунда Гуссерля. М.,1999. 34.Шелер М. Феноменология и теория познания / Шелер М. Избранные произведения. М., 1994.

35.Мерло – Понти М. Феноменология восприятия. СПб., 1999. 36.Антология феноменологической философии в России, т.I, М., 1997; То же, т.II, М., 2000.